

Το καλοκαίρι του 2022 συμπληρώθηκαν 80 χρόνια από την πρώτη απέλαση εβραϊκών οικογενειών στο Άουσβιτς από τους Ναζί.

Παρ' όλο που οι Ναζί απέλασαν εκατοντάδες χιλιάδες Εβραίους, άνδρες και γυναίκες, σε μέρη όπου συνέβησαν τραγικά γεγονότα, δεν υπήρχαν φωτογραφίες που να καταγράφουν τα εν λόγω εγκλήματα. Επιπλέον, δεν υπάρχουν καν φωτογραφικά ντοκουμέντα από το Βερολίνο, την τότε πρωτεύουσα των Ναζί και την πόλη με τη μεγαλύτερη εβραϊκή κοινότητα.

Η έλλειψη φωτογραφιών είναι ένα ζήτημα με μεγάλη σημασία. Σε αντίθεση με το παρελθόν, οι ιστορικοί συμφωνούν πλέον ότι οι φωτογραφίες και τα φιλμ θα πρέπει να ληφθούν σοβαρά υπόψη ως πρωτογενείς πηγές για την έρευνά τους. Οι πηγές αυτές μπορούν να συμπληρώσουν την ανάλυση διοικητικών εγγράφων και μαρτυριών από επιζώντες και κατά συνέπεια να μας βοηθήσουν να έχουμε μια καλύτερη εικόνα για τις διώξεις εναντίον των Εβραίων από τους Ναζί.

Σε άρθρο του στην ιστοσελίδα «The Conversation», ο ιστορικός Βολφ Γκρούνερ, ο οποίος κατάγεται από τη Γερμανία αλλά διδάσκει στις ΗΠΑ, αναφέρει ότι ερευνά το εν λόγω θέμα εδώ και 30 χρόνια και έχει εκδώσει 10 βιβλία για το Ολοκαύτωμα.

Ο Γκρούνερ έψαξε για αδημοσίευτες εικόνες σε όλα τα αρχεία που επισκέφθηκε κατά τη διάρκεια των ερευνών του. Ωστόσο, παραδέχεται ότι, τόσο ο ίδιος όσο και πολλοί από τους συναδέλφους του, δεν πήραν τα στοιχεία αυτά αρκετά σοβαρά ως πρωτογενή πηγή έρευνας και τα χρησιμοποίησαν περισσότερο ως εικονογράφηση στα βιβλία τους.

Ερευνώ ντας τις φωτογραφίες από τις απελάσεις

Μεταξύ του 1938 και του 1945, περισσότεροι από 200.000 άνθρωποι απελάθηκαν από τη Γερμανία και οι περισσότεροι στάλθηκαν σε γκέτο και στρατόπεδα συγκέντρωσης στην ανατολική Ευρώπη, η οποία τελούσε υπό την κατοχή των Ναζί.

Προκειμένου να καταστούν διαθέσιμες οι φωτογραφίες για ερευνητικούς και επιμορφωτικούς σκοπούς, μια ομάδα από πανεπιστημιακούς, εκπαιδευτικούς και αρχειακούς θεσμούς καθώς και το κέντρο Dorsnife του πανεπιστημίου της Νότιας Καλιφόρνια που ερευνά τις γενοκτονίες, λάνσαρεν το πρότζεκτ #LastSeen – Φωτογραφίες των απελάσεων από τους Ναζί τον Οκτώβριο του 2021.

Αυτή η προσπάθεια στοχεύει στο να εντοπίσει, να συλλέξει και να αναλύσει εικόνες των μαζικών απελάσεων από τους Ναζί στη Γερμανία. Οι απελάσεις άρχισαν με τον βίαιο εκτοπισμό περίπου 17.000 Εβραίων πολωνικής καταγωγής τον Οκτώβριο του 1938, λίγο πριν το ξέσπασμα αντισιμιτικής βίας της «Νύχτας των Κρυστάλλων» και κορυφώθηκε με τις μαζικές απελάσεις στην κατεχόμενη από τους Ναζί Ανατολική Ευρώπη μεταξύ 1941 και 1945.

Οι μαζικές απελάσεις δεν στοχοποιούσαν μόνο τους Εβραίους, αλλά και ανθρώπους με αναπηρίες, καθώς και δεκάδες χιλιάδες Ρομά.

Τι μπορούμε να μάθουμε από αυτές τις εικόνες;

Οι εικόνες αυτές μας βοηθούν να καταλάβουμε όχι μόνο το πού, το πότε και το πώς συνέβησαν όλες αυτές οι αναγκαστικές μετεγκαταστάσεις, αλλά και το ποιος συμμετείχε σε αυτές, ποιοι υπήρξαν μάρτυρες και ποιοι επηρεάστηκαν.

Όταν ξεκίνησε αυτό το πρότζεκτ, οι συνεργάτες του Γκρούνερ δεν ήταν σίγουροι εάν θα κατάφερναν να βρουν έναν σημαντικό αριθμό δημοσίευτων φωτογραφιών από τις μαζικές απελάσεις.

Αφού όμως απευθύνθηκαν στο γερμανικό κοινό και ερεύνησαν 1.750 γερμανικά αρχεία, έλαβαν δεκάδες άγνωστες φωτογραφίες εντός των πρώτων έξι μηνών του πρότζεκτ, ενώ

διπλασιάστηκε ο αριθμός των γερμανικών πόλεων (από 27 σε 60) από τις οποίες υπάρχουν πλέον φωτογραφίες των απελάσεων από τους Ναζί.

Πολλές από αυτές τις φωτογραφίες μάζευαν σκόνη πάνω σε ράφια τοπικών αρχείων, ενώ κάποιες άλλες βρίσκονταν σε σπίτια. Στο μέλλον, οι υπεύθυνοι του πρότζεκτ ελπίζουν να προβούν σε νέες ανακαλύψεις σε αρχεία, μουσεία και αντικείμενα οικογενειακής ιδιοκτησίας στις ΗΠΑ και το Ηνωμένο Βασίλειο, καθώς και στον Καναδά, τη Νότια Αφρική και την Αυστραλία.

Αναζητώντας φωτογραφίες εκτός της Γερμανίας

Το πρότζεκτ έχει ήδη ανακαλύψει φωτογραφίες στις ΗΠΑ. Σε δύο περιπτώσεις, τις είχαν δωρίσει επιζώντες σε αρχεία.

Ειδικότερα, ο Σάιμον Στράους έδωσε στο Μουσείο Μνήμης του Ολοκαυτώματος των ΗΠΑ μια εικόνα από την απέλαση στη γερμανική γενέτειρά του, Χάναου. Πάνω στη φωτογραφία έγραφε ότι: «Ο θείος Λούντβιχ μεταφέρθηκε».

Η δεύτερη φωτογραφία βρισκόταν στο Ινστιτούτο Leo Baeck στη Νέα Υόρκη, το οποίο είχε λάβει τη μοναδική μέχρι τώρα εικόνα από τη ναζιστική απέλαση των Εβραίων στο Bad Homburg.

Για τον εντοπισμό περισσότερων φωτογραφιών, το πρότζεκτ βασίζεται στη βοήθεια απλών πολιτών, ερευνητών, αρχειοφυλάκων, υπεύθυνων σε μουσεία και οικογένειες επιζώντων.

Ταυτοποίηση και αναγνώριση θυμάτων

Η ταυτότητα όσων απελάθηκαν καθώς και εκείνων που πραγματοποιούσαν τις απελάσεις παραμένει άγνωστη στις υπάρχουσες φωτογραφίες. Οι περισσότερες δείχνουν ομάδες

ανθρώπων που το πρότζεκτ προσπαθεί να ταυτοποιήσει ώστε να γίνουν γνωστές οι ιστορίες τους. Αυτό είναι κάτι πολύ δύσκολο, καθώς είναι σπάνιες οι κοντινές φωτογραφίες.

Για τον λόγο αυτό, οι ερευνητές έχουν μεγάλη ανάγκη από τη βοήθεια του κοινού προκειμένου να ανακαλύψουν τις ιστορίες πίσω από τα αμέτρητα και μη ταυτοποιημένα θύματα των Ναζί.

ΠΗΓΗ: [ιστοσελίδα ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 2.9.2022](#)